

Den svages nöd och den starkes bröd

Före Nationerna finns till för att vi som befolkare denna planet skall ha det lite bättre. Om detta råder inga meningsmotsättningar. Och helt säkert har vi det också lite bättre än vi skulle ha haft utan FN eller någonting motsvarande.

FN har hjälpt till att lösa flera allvarliga problem. De fredsbevarande trupperna har sett till att regionala militära konflikter kan förvandlas till politiska konflikter. Insatserna för mat- och katastrofhjälp, undervisning, flyktingar och mycket annat har räddat livet på miljoner människor och fått vardagslivet i krisområden att återgå till mera normala förhållanden.

FN har misslyckats att lösa många problem. FN:s avgående generalsekreterare Kofi Annan har själv sagt att oförmågan att ingripa i folkmordet i Burundi och Ruanda har varit hans tids största misslyckande.

Och just nu verkar ett liknande misslyckande ligga nära till hands. För utomstående iakttagare råder det inga tvivel om att befolkningen i södra och västra Sudan är utsatta för systematiska förföljelser av sin egen regering. De internationella trupper som finns i området är totalt otillräckliga.

Situationen i Somalia är också mycket eldfångd. Etiopien har gett den internationellt erkända (men i praktiken tandlösa) regeringen i Somalia sitt stöd. Krig tycks i praktiken råda mellan Etiopien och den islamistiska rörelsen i Somalia, som behärskar huvudstaden och större delen av landet.

Det så kallade internationella samfundet vill inte ha en islamistisk regim i Östafrika och därför stöder man i tysthet Etiopien.

Etiopiens ställning påminner om Vietnams när Pol Pot-regimen störtades för ett kvarts sekel

sedan.

Som alltid vid sådana konflikter är det den civila befolkningen som lider mest.

Orsaken till att FN så ofta har så svårt att ingripa ligger på två plan. Trots all gemenskapsretorik är det för det första ett faktum att problemen i världen inte är gemensamma. Den enas nöd kan i sanning vara den andras bröd.

Och för det andra är beslutsordningen i FN:s säkerhetsråd – där besluten om dylika ingripanden måste fattas – ägnad att försvåra beslutsprocessen. Det finns historiska förklaringar.

FN skapades ursprungligen av segrarmakterna vid andra världskrigets slut. För att få alla med måste man skapa en organisationsform som garanterade att ingen av dem kunde råka ut för beslut som gick klart mot det egna nationella intresset.

Därför fick säkerhetsrådet fem permanenta medlemmar som alla hade vetorätt; det vill säga inga beslut kunde fattas som gick emot någon av dessa stater.

De fem permanenta medlemmarna blev USA, Sovjetunionen, Kina, Storbritannien och Frankrike. Det avspeglade maktförhållandena i mitten av 1940-talet (också om Frankrikes makt vid den här tidpunkten var mera symbolisk än verklig). Till en början representerades Kina av Taiwan – numera av Fastlandskina. Sovjetunionens mandat har övertagits av Ryssland.

Under det kalla krigets dagar – och speciellt fram till dess Folkrepubliken Kina 1971 övertog det kinesiska mandatet – stod Sovjetunionen ensam bland de fem utanför västmaktsblocket. Fram till 1984 var det också Sovjetunionen som oftast använde sin vetorätt. Efter 1984 har det varit USA.

I dag återspeglar de fem inte längre den inre ringen av stormakter (i annan mening än att de alla är kärnvapenmakter) och diskussioner pågår hur säkerhetsrådet borde förnyas. Man vill ta in nya permanenta medlemsstater.

Hur det än går med den processen verkar det uppenbart att ingen av de gamla permanenta länderna kommer att avstå från sin vetorätt.

Och därmed kvarstår problemet.

FN har i dag 192 medlemsstater. Den senaste är Montenegro som upptogs i juni i år. De områden som står utanför är alla mer eller mindre ifrågasatta statsbildningar, kanske med undantaget Vatikanen. Men att dessa 192 medlemsstater har intressen som står emot varandra är inte det största problemet. FN finns ju till för jämka i sådana fall.

Problemen är spelet mellan de fem permanenta säkerhetsrådsmedlemmarna och att det syns vara allt oftare ekonomin och kampen om jordens råvaror som står i förgrunden.

Visst kan man genuint ha haft olika uppfattningar om vad som vore den vettigaste politiken

Lena Askling i Aftonbladet Dags för Sahlin

Nytt år och socialdemokraterna ska välja ny partiledare.

Socialdemokratin behöver en ledare som drivs av en passion för politik. En kvinna som vill förändra samhället, utträtta något. Helt enkelt en kvinna som vill vara partiledare – och som kan vinna val.

Hon ska också besitta modet och kraften att leda den förnyelseprocess som socialdemokratin måste genomföra både för att väljarna underkännt s-regeringens politik och för att det finns en ideologisk vilshenhet inför många framtidsfrågor. Hon måste besitta egenskaper som krävs av en regeringschef.

Efter två kvinnliga nej återstår ändå flera kvalificerade kandidater. Bland dem uppfyller, enligt min uppfattning, Mona Sahlin bäst de krav partiledarskapet reser.

Få kan konkurrera med hennes breda politiska erfarenhet. Hon kom in i riksdagen 1982 från SSU och har anförtratts tunga, viktiga ministerposter för arbetsmarknad, näringspolitik, integration, jämställdhet, demokrati. Senast var hon chef för miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet. Hon har som vi minns också varit partisekreterare och vice statsminister.

Mona Sahlin är helt enkelt en rasande skicklig och stark politiker.

gentemot Iran och dess kärnkraftsambitioner, men i praktiken försvarades säkerhetsrådets beslut mest av att USA, Frankrike och Ryssland har ganska olika – men mycket starka – ekonomiska intressen i regionen.

Nu kom man ju fram till en gemensam resolution i fallet Iran, vilket väl måste betraktas som en framgång för FN:s funktionsduglighet, men det är knappast någon som tror att stormakterna kommer att låta resolutionens innehåll i praktiken gå ut över de egna ekonomiska intressena.

Och kanske finns det förnuftigare sätt att umgås med den iranska regimen än via resolutioner. Det får framtiden utvisa.

FN:s avgående generalsekreterare Kofi Annan får av de flesta ett gott betyg för sin tioåriga insats (se t.ex. baksidan i dagens tidning). Han har lyckats hävda organisationens integritet mot USA, som är den största bidragsgivaren och en av de största kritikerna. Men det har han gjort utan att bränna broarna till supermakten.

Den allmänna opinionen i USA är mycket negativt inställd till FN och det vore katastrofalt om någon blivande president i USA skulle utnyttja det kortet i sin kampanj.

Man kan bara hoppas att Annans efterträdare klarar sig minst lika bra.

Men några stora förbättringar i FN:s funktionsduglighet i krishanteringen ska vi nog inte

vänta oss. Också i fortsättningen kommer det viktigaste arbetet att utföras i det tysta i FN:s många organ. **Jan-Erik Wiik**

Tack för i år

Så här, i utgivningens sista nummer av Arbetsbladet, är det på sin plats att tacka alla dem som i år har hjälpt till att skapa tidningen. Många ger sig tid att formulera sig i insändare och debattartiklar. Andra skriver kulturartiklar, kåserier, recensioner och notiser. En del ringer upp med tips om vad som händer och med önskemål om vad vi borde skriva om. Ibland ringer någon och skäller.

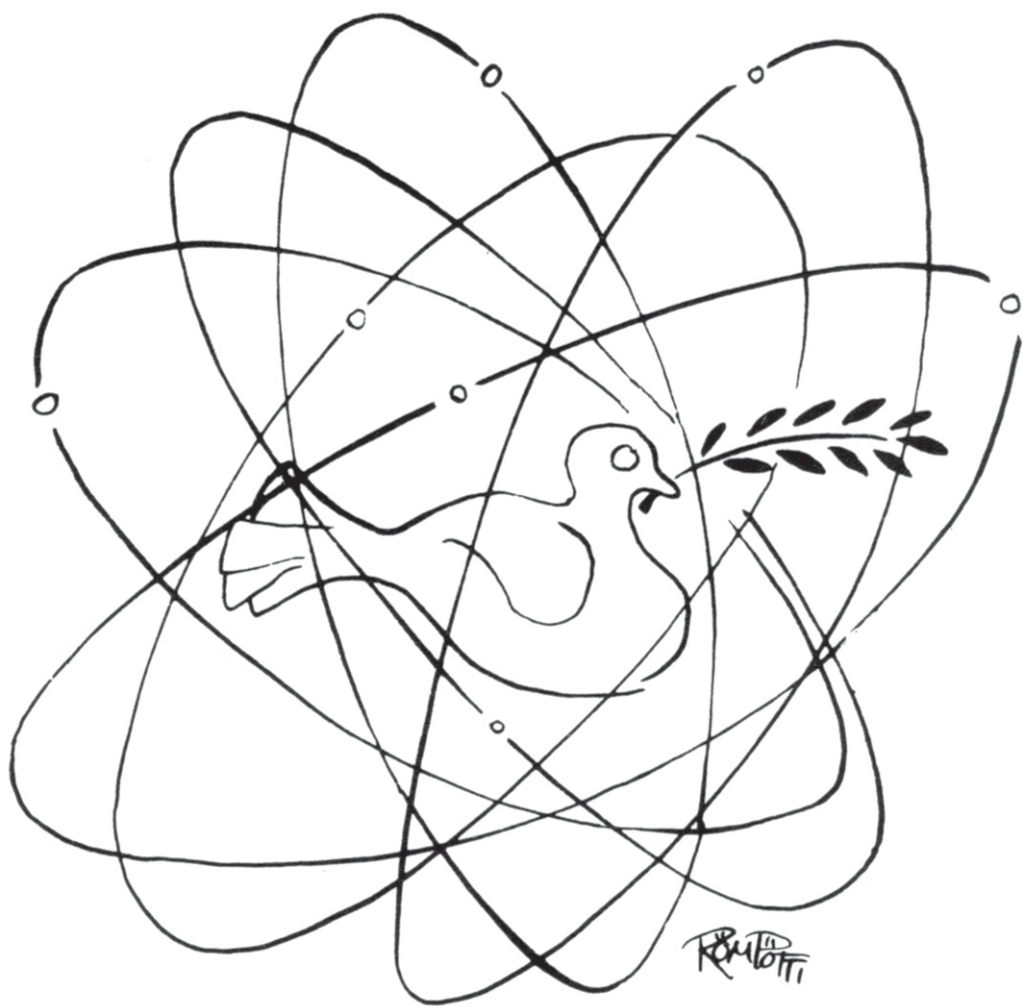
De flesta får inget betalt för sina vedermödor. Och också när vi betalar honorar, så ligger de långt under de nivåer som Journalistförbundet finner skäliga.

Sådana är våra resurser. Utan er alla skulle Arbetsbladet inte finnas till.

Visst är det tungt ibland. Men vi på redaktionen ser fram mot utgivningsåret 2007 och hoppas på ett ännu bättre samarbete med alla dem som tycker att Arbetsbladet är värt att satsa på.

Och på tal om det gångna året: Alla 48 nummer av Arbetsbladet bevarade i PDF-format. Den som vill kan beställa dem på en CD-ROM för en ringa penning.

Så, alltså, tack för i år. **J-E Wiik**

Under strecket

Demokratin behöver partier

Det är svårt med demokrati. Det är svårt till och med i så kallade etablerade demokratier. Det har tagit industriländerna hundratals år att utvecklas till demokratier, och hur väl de fungerar kan nog tidvis ifrågasättas.

Förståelsen för vad demokrati är och hur den fungerar har utvecklats genom årens lopp inom det europeiska utvecklingssamarbetet. Till en början utgick man från att demokrati är fria val. Snabbt insåg man att valen förutom att de är fria måste vara rättvisa. Man har inte stor glädje av fria och rättvisa val, om det inte finns en fungerande riksdag som har resurser och kunskap att stifta lagar. Och lagarna är inte till stor nytta om det inte finns en statsapparat och ett domstolsväsende som kan verkställa lagarna.

Till strategin för demokrati-främjande tillades således insti-

Hildur Boldt

tutionsbygge. Redan Tocqueville påpekade vikten av ett livligt medborgarsamhälle för demokratin och framförallt demokratiförstärkning. I utvecklingssamarbetet stöds medborgarorganisationer och gräsrotsrörelser.

Allt detta räcker trots allt inte för att garantera en fungerande, stabil demokrati. Det behövs partier. Partier som fungerar demokratiskt. Partier som kan förhandla med motståndarna. Partier som förmedlar folks intressen. Partier som kan formulera målsättningar och alternativ. Partier som har kunskap och resurser att bära ansvaret om de får makten.

Partiernas ställning och resurser har minskat under de senaste tjugo åren i Finland. Sedan slutet av 1970-talet har partiernas medlemsantal minskat från ca 600 000 till ca 400 000 idag. Enligt Statistikcentralen har partimedlemmarnas aktivitet även minskat; ungefär två procent av finländarna deltar idag i partiernas verksamhet, mot sex procent 1980.

Partierna i Finland verkar ha förlorat något av sin folkrörelsekaraktär. Ensaksrörelsernas betydelse som påverkningsskanal och förmedlare av medborgarnas intressen har ökat.

Partiernas roll och ställning i relation till ensaksrörelser, utan även i relation till riksdag och regering. Partiernas reella resurser har minskat, medan riksdagens och statsrådets dito ökat bland annat i form av po-

litiska medarbetare. Val slukar allt större andel av partiernas finanser. Valarbete är viktigt, men partierna i Finland skall vara mer än valorganisationer. Partierna förväntas framföra välmotiverade målsättningar och visioner för framtiden, partierna skall utveckla alternativ för beslutsfattandet. Tyvärr har partiernas resurser för sådan långsiktig verksamhet minskat.

Partiernas minskade roll har uppfattats även med oro inom statsrådet. Partierna har trots allt en central roll i det finska politiska systemet. I Demokrati 2007-kommitténs uppdrag ingick bland annat att söka svar på hur det finska partisystemets folkrörelsekaraktär kunde stärkas.

Resultatet av kommitténs arbete blev att det inrättades ett budgetmoment för partiernas tankesmedjeverksamhet. Syftet med understödet är att stöda partiernas långsiktiga program-

arbete. Förhoppningen är att dessa tankesmedjor skall förmå engagera folk i politisk diskussion, föra fram nya idéer och klargöra alternativen i beslutsfattandet. Brist på diskussion och alternativ är inte bra för demokratin.

Socialdemokratiska partiet grundade sommaren 2005 Kalevi Sorsa-fonden. Fonden grundades för att partiet har ett behov av egen forsknings- och utvecklingsverksamhet. Fondens uppgift är att stöda och föra samhällelig diskussion som främjar jämlikhet och demokrati samt bedriva forsknings- och publikationsverksamhet. Fonden strävar till att ta fram relevant information och samhälleligt betydande åsikter till den offentliga debatten, den politiska beredningen samt beslutsfattandet.

Kalevi Sorsa-fonden grundades alltså för att genom forskning

och diskussioner stöda partiets programarbete och i förlängningen demokratin i Finland. Men fondens demokratifrämjande verksamhet begränsar sig inte till detta. Fondens andra huvuduppgift är att stöda demokratiutvecklingen i unga demokratier genom egna projekt som främjar mångpartidemokrati och uppbyggnaden av partiverksamhet. Fonden inleder sitt första projekt i Makedonien nästa år. Finlands erfarenheter av konstruktiv minoritetspolitik och -lagstiftning, Ålands särställning och SDP:s interna arbete som tvåspråkigt parti är relevanta för demokratiutvecklingen i ett land med ett etniskt segregerat parti- och organisationsfält.

Hildur Boldt är informationssekreterare vid Kalevi Sorsa-fonden.